

Fakta-ark om parallelsamfundstilsynet på ungdomsuddannelser

Hvad er et parallelsamfund?

Parallelsamfund er ikke en entydigt afgrænset størrelse. Begrebet anvendes her om miljøer eller fællesskaber, hvor normer, værdier og sociale strukturer i væsentlig grad udvikler sig parallelt med eller adskilt fra det omgivende samfund.

Et parallelsamfund kan være kendetegnet ved fysisk eller social isolation, begrænset kontakt til det omgivende samfund samt normer og forventninger, som kan begrænse den enkeltes deltagelsesmuligheder og frihedsrettigheder.

For børn og unge kan dette bl.a. komme til udtryk ved begrænset deltagelse i fællesskaber uden for den nære gruppe, social kontrol, manglende tillid til samfundets institutioner eller oplevelser af at stå mellem forskellige norm- og værdisæt.

Mulige bekymringstegn på uddannelsesinstitutioner

Parallelsamfundsrelaterede problematikker kan komme til udtryk både i og uden for uddannelsesinstitutionen og på forskellige måder. På en uddannelsesinstitution kan bekymringstegn blandt andet være:

- Utrygge undervisnings- og læringsmiljøer
- Mobning, social isolation eller eksklusion af elever
- Stærke negative elevrelationer eller gruppedannelser
- Uforløste konflikter mellem elevgrupper
- Ringe tillid til demokratiske institutioner eller det omgivende samfund
- Negativ social kontrol mellem elever
- Religiøs eller social chikane
- Selvsegregering og begrænset deltagelse i skolens fællesskaber
- Kriminalitet, vold eller trusler rettet mod bestemte grupper

31. august 2026

Sagsnr.: 26/16313-1

Center for Ungdomsuddannelser

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Kalvebod Brygge 47, 1560 København V

Telefon: +45 33 92 50 00

Mail: stuk@stukuvvm.dk

www.stukuvvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Undervisningsministeriet

Flere af bekymringstegnene er ikke i sig selv nødvendigvis udtryk for parallelsamfundsproblematikker. Det afgørende er, om der tegner sig et mønster, som påvirker elevernes trivsel, deltagelsesmuligheder, frihedsrettigheder eller tilknytning til skolens og samfundets fællesskaber.

Hvordan udvælges uddannelsesinstitutioner i parallelsamfundstilsynet?

Alle offentlige selvejende institutioner med gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser screenes hvert år for mulige indikationer på parallelsamfundsproblematikker. Indikatorerne, som er fastlagt i den politiske aftale fra 2018, er:

- Andelen af elever med ikke-vestlig baggrund
- Andelen af elever, som er bosat i et udsat boligområde
- Andelen af elever, hvis forældre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet (eller ikke er under uddannelse)
- Andelen af elever, som ikke består prøven i skriftlig dansk A ved studentereksamen (gælder kun for de gymnasiale uddannelser)

Indikatorerne viser ikke, at der er parallelsamfundsrelaterede problematikker på en institution, men kan indikere, at der kan være forhøjet risiko for parallelsamfundsrelaterede problematikker på den pågældende institution. Derfor foretager styrelsen herefter en nærmere intern undersøgelse af de institutioner, som falder ud i screeningen.

I den nærmere interne undersøgelse indgår følgende oplysninger, som styrelsen allerede er i besiddelse af, eller som er offentligt tilgængelige:

- Kvalitetssystemet, som det fremstår på institutionens hjemmeside, og om det adresserer konkrete indsatser på området – herunder undervisningsmiljøvurderingen og studie- og ordensregler
- Klagesager
- Censorindberetninger
- Øvrige screeningsresultater i kvalitetstilsynet – primært udvalgte dele af elevtrivselsundersøgelsen
- Mediesager
- Økonomi
- Tilsynshistorik

På baggrund af den interne nærmere undersøgelse vurderer styrelsen, om der er grundlag for at gå videre, eller om vi på denne baggrund ikke foretager os yderligere. Såfremt styrelsen vurderer, at der er grundlag for at gå videre, vil vi bede institutionen om en redegørelse. Dette kan fx være, hvis der kan være indikationer på mulige parallelsamfundsudfordringer, utilstrækkelige forebyggelsesindsatser og beredskab til at håndtere mulige parallelsamfundsudfordringer på trods af institutionens elevsammensætning eller, hvis der i øvrigt er behov for

yderligere informationer fra institutionen. I redegørelsen skal institutionen angive omfanget og karakteren af forskellige alvorlige hændelser og forhold, som kan indikere parallelsamfundsproblematikker. Disse hændelser og forhold omfatter:

- Negativ social kontrol
- Religiøs chikane
- Vold eller trusler om vold
- Sociale underretninger
- Snyderi til prøver og eksaminer
- Bortvisninger eller andre alvorlige sanktioner

Derudover skal institutionen i redegørelsen beskrive eksisterende indsatser og kapacitet til at forebygge, identificere og håndtere parallelsamfundsrelaterede problematikker.

Endelig bliver institutionen bedt om at vedlægge den seneste arbejdspladsvurdering (APV).

Efter at have modtaget redegørelsen, og i nogle tilfælde med afholdelse af et virtuelt eller fysisk opfølgningsmøde med institutionen om redegørelsen, beslutter styrelsen ud fra en samlet vurdering, om institutionen skal udtages i parallelsamfundstilsyn. Vurderingen bygger således på en kombination af data, konkrete bekymringer og skolens eksisterende indsatser og kapacitet til at forebygge, identificere og håndtere parallelsamfundsrelaterede problematikker.

En institution kommer således ikke alene i tilsyn på grund af elevsammensætning, klage- eller mediesager, konkrete hændelser med negativ social kontrol mv. I styrelsens samlede vurdering lægges der derimod vægt på, om institutionen har relevante og tilstrækkelige indsatser samt de nødvendige kompetencer og samarbejder til at håndtere eventuelle udfordringer.

Institutioner, der identificeres i den indledende screening, udtages derfor ikke nødvendigvis til hverken en nærmere intern undersøgelse eller tilsyn. En institution kan således have udfordringer uden at komme i tilsyn, hvis skolen arbejder systematisk og har den nødvendige kapacitet til at håndtere dem. Omvendt kan en institution blive mødt med forventninger om at styrke sin kapacitet, selvom den ikke aktuelt identificerer konkrete problemstillinger.

Parallelsamfundsrelaterede problematikker er ofte komplekse samfundsudfordringer, som institutionen ikke kan forventes at løse alene. Tilsynet fokuserer derfor på, om skolen arbejder kvalificeret og systematisk med de redskaber, metoder og samarbejdsmuligheder, der er til rådighed.

Systematik og kapacitet i forebyggelsesarbejdet

I styrelsens vurdering og videre dialog med institutioner, der udtages til parallelsamfundstilsyn, tager vi afsæt i en forebyggelsestrekant, som består af tre niveauer:

1. Det forebyggende niveau

Her ses der på, hvordan institutionen arbejder med bl.a. følgende områder:

- Trivsel og fællesskaber
- Demokratisk dannelse og kritisk tænkning
- Inkluderende læringsmiljøer
- Tydelige normer og værdier

2. Det identificerende niveau

Her ses nærmere på, hvordan institutionen arbejder med bl.a. følgende områder:

- Tidlig opsporing af bekymringer
- Fælles faglig forståelse
- Klare procedurer og rollefordeling
- Tilbagevendende oplæg for og onboarding af nye medarbejdere

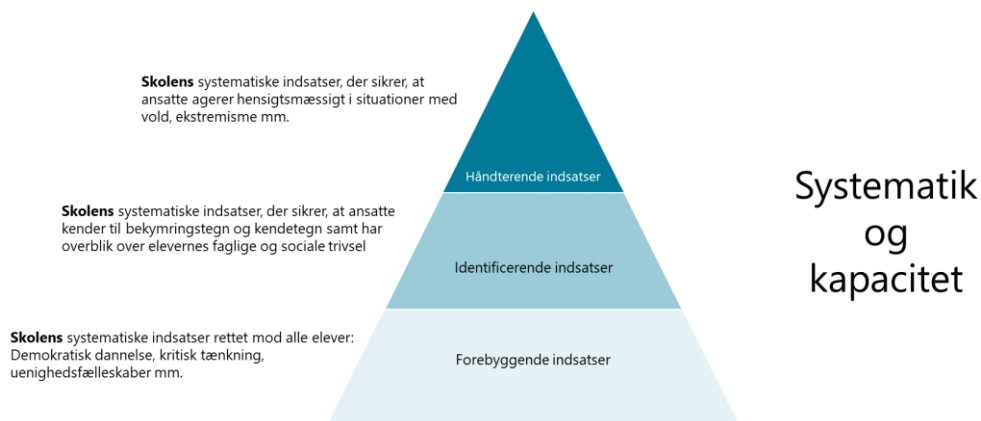
3. Det håndterende niveau

Her ses nærmere på, hvordan institutionen arbejder med bl.a. følgende områder:

- Handleveje ved bekymringer og hændelser
- Samarbejde med relevante myndigheder og aktører
- Opfølgning og læring på organisationsniveau

Styrelsen ser bl.a. på, om et eventuelt arbejde på disse tre niveauer er en integreret del af institutionens systematiske kvalitetsarbejde, om arbejdet er ledelsesmæssigt forankret, og om institutionen har de nødvendige kompetencer, procedurer og samarbejdspartnere.

Skoleperspektivet på forebyggelsen af parallelsamfundsproblematikker

Figur 1: "Forebyggelsestrekant" til illustration af de tre niveauer, som STUK anbefaler at arbejde med for at forebygge og håndtere eventuelle parallelsamfundsproblematikker.

Hvor kan institutionerne finde hjælp og støtte?

Styrelsen kan i begrænset omfang understøtte institutionerne gennem:

- Sparring om valg af indsatser
- Kvalificering af handleplaner
- Henvielse til relevante samarbejdspartnere og vidensressourcer
- Oplæg og workshops for ledelse og medarbejdere

Styrelsen tilbyder ikke længerevarende rådgivnings- eller udviklingsforløb, men kan bidrage til at identificere relevante indsatser og samarbejdsmuligheder.

Andre offentlige myndigheder, som kan have relevant materiale og indsatser for skoler, er:

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK)

MÆRK er en del af Styrelsen for International Rekruttering og Integration, og koordinerer den nationale indsats mod æresrelaterede konflikter. MÆRK tilbyder blandt andet:

- Rådgivning om udvikling af action-cards, der giver ledere og undervisere konkrete handleveje og viden til at identificere og håndtere æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol på en uddannelsesinstitution.
- Temadage og oplæg med fokus på, hvordan problematikkerne tager form på en uddannelsesinstitution, herunder den kontrol, som elever udøver over for hinanden.
- Oplæg fra MÆRKs Fortællerkorps til både undervisere og elever. Korpsset består af en række personer, der selv har oplevet æresrelaterede konflikter.

- Deltagelse i årlige netværksmøder for ungdomsuddannelser, der giver deltagerne mulighed for at videndele og drøfte konkrete udfordringer og erfaringer med forebyggelse og håndtering af problematikkerne.

Indsatserne har til formål at styrke institutionernes evne til at identificere og håndtere æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol via konkrete værktøjer.

Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme (CDE)

Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme (CDE) koordinerer den nationale forebyggelsesindsats mod ekstremisme. Centeret rådgiver og opkvalificerer kommuner og uddannelsesinstitutioner om forebyggelse af ekstremisme, antisemitisme, polarisering og antidemokratisk påvirkning. CDE stiller desuden værktøjer, undervisningsmaterialer og kompetenceudvikling til rådighed, der kan understøtte skolernes forebyggende arbejde. Derudover støtter CDE indsatsen Ung-til-Ung, som Center for Digital Pædagogik tilbyder gratis til skoler og ungdomsuddannelser:

Læs mere om [Ung-til-Ung workshoppen \(gratis\) - Center for Digital Pædagogik](#)

Læs mere her:

EMU - [Demokrati og fællesskaber](#)

CDE - [Stop ekstremisme](#)

MÆRK - [Nationalt center mod æresrelaterede konflikter](#)